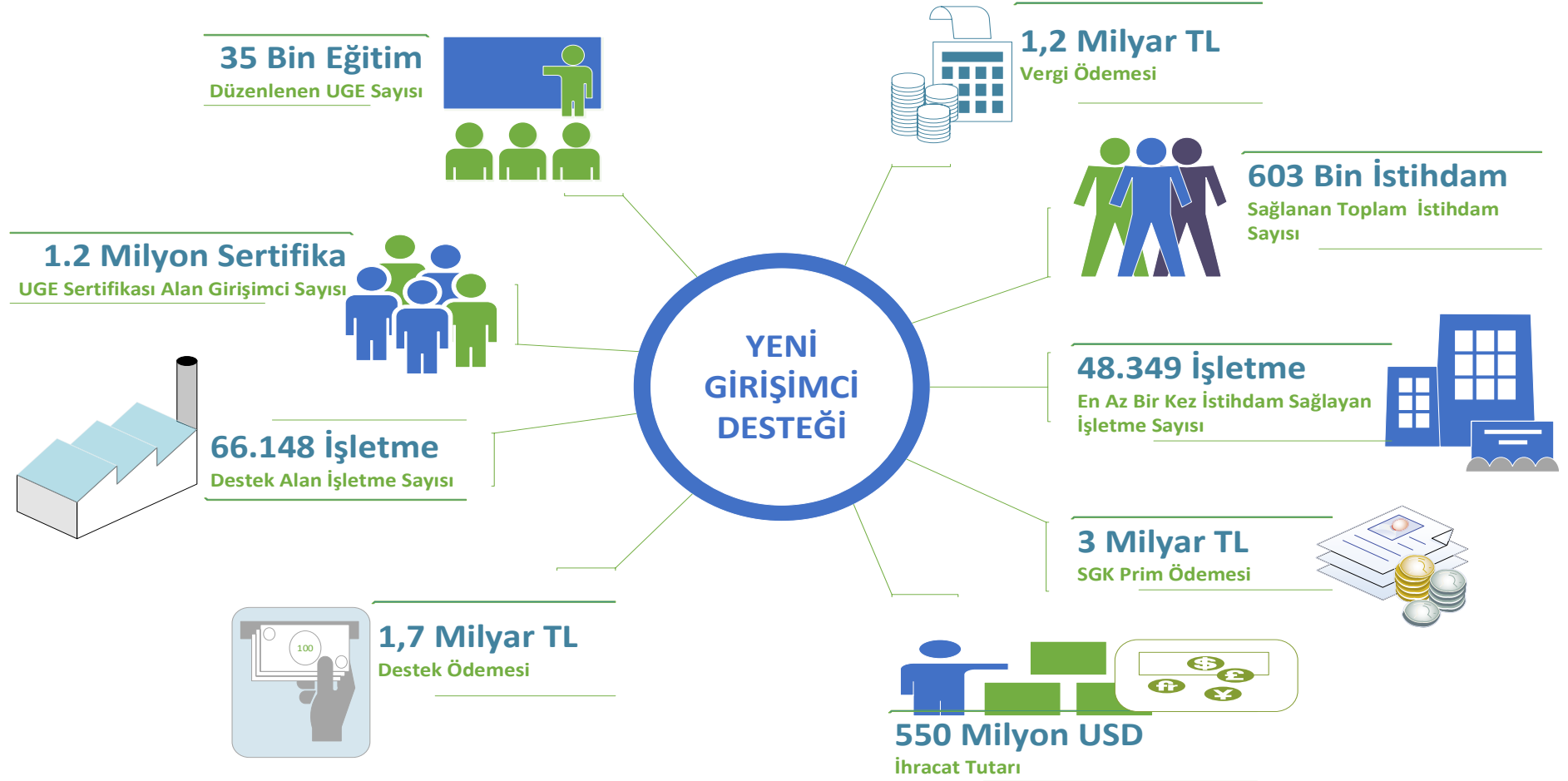

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

Yeni Girişimci Desteksi

Nihai Değerlendirme Raporu

Temmuz 2020

Yeni Girişimci Desteği Değerlendirme Raporu Yönetici Özeti

Girişimcilik Destek Programı 2010 yılında yürürlüğe giren KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği'nin bir parçası olarak 2010 yılı Temmuz ayında uygulamaya alınmış ve 2018 yılı sonuna kadar programa başvuru kabul edilmiştir. KOSGEB bünyesinde destek programlarına yönelik bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulmasını müteakip uygulama süreci sona eren destek programlarına yönelik değerlendirme çalışmaları yürütülmesine başlanmış olup Girişimcilik Destek Programı - Yeni Girişimci Desteği de bu kapsamda ilk grupta değerlendirilen programlardan birisi olmuştur.

Programa yönelik yürütülen değerlendirme çalışmasına 2019 yılı Mayıs ayında başlanmış, çeşitli kesintilerle devam eden çalışmalar 2020 yılı Temmuz ayı içerisinde sona ermiş ve bu değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Raporun hazırlık sürecinde KOSGEB idaresi kayıtları ile diğer kamu kurumlarından alınan çeşitli kayıtlar bir arada kullanılmış ve ayrıca saha araştırması kapsamında anket ve görüşme yöntemleri aracılığıyla veri toplanmıştır.

Girişimcilik Destek Programı ile “ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak” amaçlanmıştır. Girişimcilik Destek Programı uygulandığı süre boyunca hedef kitleye verilen toplam KOSGEB destek miktarının %39'unu oluşturmuştur. Yeni Girişimci Desteği de bu destek programının amacını gerçekleştirmek üzere verilen 4 destekten en çok payı alan olmuştur (%99,5).

Yeni Girişimci Desteği uygulandığı süreçte 66 binden fazla girişimciye 1.7 milyon ₺ destek verilmiş ve düzenlenen 35 bini aşkın Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi ile 1,2 milyon kişinin girişimcilikle tanışması sağlanmıştır. Destek, KOSGEB'in kamuoyu tarafından en bilinen ürünü haline gelmiş, kurumun tanıtımında ve paydaşlarla işbirliği kapasitesinin geliştirilmesinde büyük rol oynamıştır.

Yapılan değerlendirme çalışması destek programında yapılan bazı revizyonların kırılma noktası niteliği taşıdığını göstermiştir. Özellikle 2015 - 2016 yıllarında yapılan çeşitli değişikliklerin desteğin gidişatını değiştirdiği hem idari kayıtlardan elde edilen bulgularla hem de yürütülen saha araştırmaları ile görülmüştür. Eğitim sürelerinin ve destek tutarlarının ve oranların revize edilmesi ile desteğe olan talep ikiye katlanmış ve dolayısıyla Yeni Girişimci Desteği bağlamında kurumun

operasyonel yükü de bununla birlikte artmıştır. Özellikle desteğe başvuru alınan son 3 yılda rekor sayıda işletmeye destek sağlanmıştır.

Anılan dönemde destek oran ve miktarlarında yapılan değişiklik, desteğin daha fazla talep edilir hale gelmesine sebep olmasına rağmen imalatçıları desteğe çekme konusunda etkili olduğunu söylemek güçtür. Diğer taraftan lokanta, kuaför gibi meslek kolları için ise desteğin 2016 yılındaki değişiklik sonrası daha da cazip hale geldiği hem görüşmelerden elde edilen bulgularla hem de idari kayıtlardan elde edilen bulgularla ortaya koyulmuştur.

Girişimciliğin çok yönlü doğası girişimciliği etkileyebilecek çok sayıda faktörü de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla temel girişimcilik göstergelerini de çeşitlendirmektedir. Yürütülen değerlendirme çalışmasında da desteğin performansının ölçülmesi amacıyla; işletmelerin ödedikleri vergiler, sağladıkları istihdam, net satış hasılatları, ihracat tutarları gibi çok çeşitli göstergelere bakılmıştır. Yeni Girişimci Desteği'nden faydalanan işletmelere ilişkin şu bilgilere ulaşılmıştır;

- Destekten yararlanan işletmelerin %76'sı 2019 yılı Kasım ayı itibarıyla faaliyetine devam etmektedir.
- İşletme kuruluş tarihi 2016 yılına kadar olan işletmelerin %66,6'sı 5 yıldan fazla yaşamıştır.
- 2010 - 2020 Yılları arasında işletme sahibi hariç en az bir kişiye istihdam sağlayan işletme sayısı 48.349'dır.
- Destekten faydalanan işletmelerde 537.584 farklı çalışan farklı dönemlerde istihdam edilmiştir.
- İstihdam edilen çalışan sayılarına göre "İmalat" sektörü 179.396 kişi ile en çok istihdam sağlanan sektör olmuştur.
- Ayrıca desteklenen ve istihdam sağlayan işletmeler ile bu işletmelerde istihdam edilen çalışanlardan yapılan kesintiler aracılığı ile Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenen prim tahsilatlarının yaklaşık olarak 3 milyar ₺ olduğu tahmin edilmektedir.
- Destekten yararlanan işletmeler 2010-2019 yılları arasında toplam 1 milyar 248 milyon ₺ vergi ödemiştir.
- Destek alan işletmeler 2013 – 2018 yılları arasında toplam 44,4 milyar ₺ tutarında net satış hasılatına ulaşmıştır.
- Destekten faydalanan 1.671 işletme 550,5 milyon \$ ihracat gerçekleştirmiştir.

Bu istatistiklerin yanı sıra;

- En yüksek terk oranının %33,3 ile “I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri” sektörü işletmelerinde olduğu,
- Şahıs işletmelerinde kapanma oranı %26,6 iken limited şirketlerde %9,9 ve anonim şirketlerde ise %4,9 olduğu,
- “96 - Diğer hizmet faaliyetleri” sektörünün destek kapsamında ödenen toplam destek tutarının %10,3’ünü almasına rağmen destek alan işletmeler tarafından ödenen vergi miktarlarının yalnızca %3,4’ünü kapsadığı bilgilerine ulaşılmıştır.

Desteğe ilişkin genel memnuniyet seviyesinin tespit edilmesi amacıyla, değerlendirme çalışmasına ilişkin saha araştırmasının ilk aşaması kapsamında bir anket çalışması yürütülmüştür. Tüm şehirlerden katılım sağlanan anket sonuçlarına göre hem uygulamalı girişimcilik eğitimleri hem de Yeni Girişimci Desteği için memnuniyet oranlarının yüksek olduğu görülmüştür. Özellikle kurullarda değerlendirme sürecinin adil ve şeffaf olduğunu düşünenlerin oranının (%89) yüksek olması dikkat çekmektedir. Destekten kısmen memnun olduğunu ifade edenlerle birlikte genel memnuniyet oranı %84,4’tür. En yüksek memnuniyetsizliğin ise destek limit ve oranları ile ilgili olduğu görülmüştür.

KOSGEB personeli ve girişimciler ile yapılan görüşmeler; destek süresince bilgi sistemleri anlamında sağlanan olumlu gelişmelerin hem personelde hem de girişimcilerde memnuniyet artırıcı bir etki yarattığı görülmüştür. Özellikle Bürokrasinin Azaltılması ve Mevzuatın Sadeleştirilmesi çalışmaları kapsamında 2018 yılında e-devlet uygulamalarına geçiş sağlanması olumlu karşılanmıştır. Hem KOSGEB personelinin hem de girişimcilerin bu konudaki memnuniyetleri sadeleştirme çalışmalarının Yeni Girişimci Desteği açısından olumlu sonuç verdiğini göstermektedir.

Destek, hazırlandığı dönemin ihtiyaçları gözetilerek, girişimciliğin yaygınlaştırılması ve işgücüne katılımın teşvik edilmesi amaçlarıyla uygulamaya alınmış, uygulandığı uzun süreç boyunca değişen ihtiyaçlara uyum sağlanabilmesi ve uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilebilmesi için birçok kez değişikliğe uğramıştır.

Uzun uygulama döneminin sonunda desteğin amacı bakımından değerlendirme yapıldığında; ülkede girişimciliğin yaygınlaştırılması bağlamında önemli katkılar sunulduğu saha araştırmaları ve idari kayıtlardan elde edilen verilerle anlaşılmıştır.

Sonuç olarak on binlerce girişimcinin kendi işini kurması sağlanmış ve söz konusu girişimciler arasından başarılı işletmeler de ortaya çıkmıştır. Genel bir değerlendirme yapıldığında bu destek

programının misyonunu tamamladığı ve ortaya çıkan sorunların revizyonlarla çözülemeyecek boyutlara ulaştığı görüldüğünden; uygulama süresinin tamamlanmasının ve desteğin yerini günün şartlarına daha uygun bir destek programına bırakması yönünde verilen kararın yerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Her ne kadar bu çalışmanın konusu olmasa da çalışma kapsamında yürütülen görüşmelerde Yeni Girişimci Desteği'nin devamı niteliğinde sayılabilecek Geleneksel Girişimci Destek Programı ve İleri Girişimci Destek Programlarının memnuniyetle karşılandığına yönelik işaretler de alınmıştır.